

Elegant en Charmant Christendom

De hoogleeraar G. Brillenburg Wurth heeft in het Gereformeerd Weekblad van 6 October 1950 een lans gebroken voor een elegant en charmant christendom. Elegant en charmant „in den goeden zin des woords”. Ik heb nooit geweten, dat ze ook elegant en charmant wezen kon in den kwaden zin des woords. Ik zou een vrouw, die elegant was in den kwaden zin des woords nu juist niet elegant noemen en een meisje, dat charmeerde in den kwaden zin des woords niet een charmant meisje noemen, maar een „nuver wicht”. Hetgeen hier op zijn Friesch bedoeld is, dus in ongunstigen zin. Want in Groningerland is „nuver wicht” voor een meisje een compliment. Maar wij moeten elegante en charmante mensen wezen. Volgens Dr Brillenburg Wurth dan. Als de charmante Van der Hoogen uit de Camera het hoorde, zou hij bepaald „charmant, charmant!” zeggen.

Charmant!

Toen ik het las, pakte het me!

Elegant en charmant!

Ik was er weg van.

Ik keek eens naar het confectiepakje van mij, kleine man die ik ben en ik trad eens voor den spiegel zoo charmant als ik dat doen kan en vond dat er aan elegantie en charme nog wel iets ontbrak.

Het bedrukte mij meer dan ik zeggen kon.

Gelukkig werd er gegongd.

Mijn vrouw was klaar met de koffie en ik ging naar beneden.

We dronken een kopje.

„Wat ben je stil”, zei m'n vrouw; „heb je wat?”

„Aeh kind”, antwoordde ik, „laat me maar”.

„Tob je ergens over?” zei ze.

„Vrouw”, zei ik, „zeg eens eerlijk, vind je mij een elegant en charmant man?”

Ze keek me aan, of het in mijn bol geslagen was.

„Ja”, zei ik toen, „je moet me goed begrijpen. Ik bedoel, of je mij een elegant en charmant man vindt in den goeden zin des woords?”

Toen schoot mijn vrouw, die overigens altoos een elegante en charmante vrouw is, uit haar slof op een manier, die zeker niet onchristelijk, maar allesbehalve elegant en charmant was.

„Ach”, zei ik, „jij begrijpt nou 's nooit wat”.

Maar de kwestie liet me niet los.

Ze achtervolgde mij tot 's Zondags in de kerk.

We zongen het TE DEUM: U looft d' Apostelschaar in heerlijkheid, o Heer, Profeten, martelaars vermelden daar Uw eer”. En ik kan er heusch niets aan doen, maar opeens kwelde mij de vraag of die profeten en martelaars nu ook wel elegante en charmante mensen geweest zijn. Volgens Dr Wurth moet dat: „christenen moeten, in den goeden zin van het woord, elegante en charmante mensen zijn, mensen, die zich gemakkelijk en aangenaam weten te bewegen”. Elegante profeten.

Charmante martelaren.

Mijn dominee preekte dien morgen over zulk een

elegant profeet, over Elia in zijn ruigen mantel. Over Elia op den Karmel. Over zijn spot met de priesters van Baäl.

Ik moet zeggen, dat ik wel wat aan de preek had. Er begon licht te vallen over de elegantie en de charme waarover het Gereformeerd Weekblad schreef.

Was Elia charmant en elegant? En Amos met zijn „koelen van Basan”, dat hij sprak over de elegante en charmante dames van Samaria, die hij met de raskoelen van Basan vergeleek? En Ezechiël, die een koek moest bakken op menschen- inplaats van, zooals de gewoonte was, op koeiendrek? En Johannes den Dooper, die nu niet bepaald elegant en charmant, de elegante en charmante mijnheeren uit Jeruzalem addereengebroedsels noemde? En Paulus, die Elymas een kind des duivels schold? En zoo maar schreef, dat die dominees in de Galatische gemeenten als ze nu toch het mes wilden hanteeren zich niet maar besnijden, maar zich meteen maar laten ontmannen moesten? En Luther, die zoo fabelachtig en magistraal schelden kon, dat vandaag alle elegante en charmante juffrouwen in de kerk van d'r zelve zouden vallen als ze het moesten hooren? Die van de joden, die op sabbath in de synagoge den Heere Jezus vervloekten, zei: „de mond (das Maul) van zoo een is gemeener dan wat een zwijn onder zijn staart heeft”? En Calvijn, die in zijn institutie een woordenboek bij elkaar heeft gescholden? En Hendrik de Cock, die er óók wat mee kon? En Dr A. Kuyper, die bijna lyrisch over het schelden kon schrijven?

O profeten en martelaars, apologeten en kerkvaders, hoe zijt ge te beklagen. Hadt ge slechts in onze charmante en elegante eeuw geleefd. In Kampen zou men het U kunnen leeren! Hoe ge elegant en charmant zoudt kunnen zijn! Daar heeft men het middel gevonden. Dr Wurth heeft het ontdekt. Die heeft het gezien. Hij weet „allerlei, dat ons daartoe kan ontwikkelen”.

Tot elegant en charmant christendom. „Allerlei dat wij met dankbaarheid moeten aangrijpen”.

Wat dat is?

Volksdansen!

Dr Wurth heeft ze gezien!

En hij kan het „alleen maar betreuren, dat zoo iets onder ons nog niet veel meer ontwikkeld is”.

Als we eens wat beter die volksdansen kenden, dan „zouden velen niet meer zoozeer, als nu het geval is, schimpend en met afkeer aan ons voorbijgaan”.

Paulus.....

En Jan de Bakker.....

We zouden het jaartal 1525: „Jan de Bakker om het geloof verbrand” niet hebben hoeven te leeren. Het geschiedenisonderwijs zou aanmerkelijk verlicht zijn. Charmant, charmant!!

K. S.! Men zou hem vast niet geschorst hebben.

Zoo elegant en charmant is men wel.

D. E. C.

hij zou eraan toevoegen: word jij nou geen hollend paard; denk liever eens even door. God heeft nu eenmaal VAN ZIJN KANT geordineerd, dat de avond volgt op den middag, en deze op den morgen. Als Hij dus mij belooft: in uw avond zult gij het heil des Heeren zien, dan spreekt het vanzelf dat Hij bedoelt: ge moet dus eerst uw morgen en uw middag door. Wat heelemaal geen verdienste is, noch een conditie die Hem afhankelijk maakt.

Als zóó een supralapsariër spreekt, kunnen dan de amerikaansche broeders ook niet eens leeren, wat Twissus leert: de zaligheid der uitverkorenen wordt door God ABSOLUUT gewild, en DAAROM onder conditie van geloof en bekeering en volharding; en daarom zal Hij ook absoluut zorgen, dat we die weldaden van Hem ontvangen? Waar blijven we toch, als we met formules over onze beste menschen heenloopen? Zonder op de er achter liggende kwestie in te gaan?

Welnu, in samenhang met deze eenvoudige dingen krijgt het toch wel zijn betekenis, dat we even zeggen: — pas op, dat ge niet grond en oorzaak verwart. Als ik verklaar: de verkiezing is oorzaak en bron van al ons heil, dan loopen we gevaar, iemand te laten denken, en straks heel de kerk te laten denken: als de verkiezing er is, wel, dan is de „bron” aan het borrelen, dan is de „oorzaak” aan het werken, de zaak is al aan den gang. Neen, zegt Twissus, dan is er nog niets aan den gang. Hij vermaande de Remonstranten, met name Corvinus, tot drie keer toe, ook p. 263, a, toch afteblijven niet de verkiezing met de tenuitvoerlegging van de verkiezing (dat besluit) te verwarren. Besluit en besluiten uitvoering zijn twee. Niet die verkiezing is de oorzaak; want de verkiezing, het besluit, is „vrij”, en „eeuwig”. Als ik besluit, naar Amsterdam te reizen, dan gebeurt er nog niets. De oorzaak van mijn komst in Amsterdam is, dat ik tenslotte mijn jas aan trek, naar den trein stap en bonjour zeg tegen het mooie silhouet van Kampen-over-de-rivier. Als IK wat besluit, dan kan dat bij MIJ nog een verandering veroorzaken, want ik

besloot eerst heelemaal niet, en misschien had ik wel eerst wat anders zoogenaamd besloten, b.v. naar Enschede te reizen. Doch in God zijn alle besluiten onveranderlijk, een besluit causeert, veroorzaakt, dus niets. In Hem niet. En in ons niet. Hetgeen in ons causeert, en dus oorzaak en bron van „al het heil” is, dat is iets, dat in den tijd komt. De „oorzaken” werken allemaal met en in den tijd. Natuurlijk weten de broeders ginds dat evengoed als wij.

Maar nu verder.

Welnu, zegt Twissus tegen Corvinus, houd nu eindelijk eens op, met ons allerlei leelijks in de schoenen te schuiven, b.v. door een kettingredeneering als volgt op te zetten:

a) de gereformeerden beweren, dat de uitverkiezing oorzaak en bron is van alle heil;

b) een bron, die God laat vloeien, zal ook water geven, een oorzaak, die God laat werken, zal ook werken;

c) de gereformeerden leeren dus: een uitverkorene zal zeker gelooven, dat kan hij niet laten, wie zal een bron stoppen, die God laat vloeien?

d) ze maken de menschen dus maar slordig, en lui en zorgeloos: moole zieleherders, die gereformeerden! Man, scheit uit, zegt Twissus nu, jij vergeet, dat het besluit, eigenlijk, heelemaal geen bron en oorzaak is. We zeggen niet tegen onze kinderen, onze menschen: jij bent uitverkoren, dat is je tenminste in den doop wel zoo ten naaste bij te verstaan gegeven, en dus: de ader van Gods klare genezend water IS al aan het vloeien gegaan. Neen, zegt Twissus, jullie remonstranten vergeten dit ééne ding: de leer der verkiezing is geen oorzaken-, of bronnen-leer. Voor oorzaken en bronnen moeten we in den tijd wezen. In wat God hier beneden in-gang-zet. Bijvoorbeeld, en dan wel aller-eerst: de prediking des Woords. Daar begint de bron te spuiten, daar is de oorzaak aan het werk. Daar is een causa efficiens, d.w.z. een oorzaak, die werkingsKRACHT heeft, al moet je nu nog niet beweren, zegt Twissus erbij, dat ze nu ook al werkelijk EFFICIENT is, d.w.z. al concreet het beoogde doel aan het bereiken is. (In Arminii cum

een onduidelijke formule, als was 't maar voorloopig als met een werkhypothese, de menschen wil binden op die formule, handelt daar in niet naar Gods gebod voor kerkvergadering: die moet immers duidelijk zijn in haar bindingen. Want het komt niet er op aan, of men een onduidelijken term gehoorzaam naspreekt, doch of men de duidelijke leer der Schriften aanhangt met hart en ziel en met den mond belijdt. Laat men abstublieft in Amerika al's Remonstranten de deur wijzen; dat doen wij ook. Maar laat men ook niet één stap toegeven aan de domheid — die straks een oordeel wordt — waarmee in Nederland in 1944 de heele zaak bedorven is, toen men remonstrantisme aanwees, waar het niet was, en intusschen de remonstrantisme rustig liet betijen in wereldraad-van-kerken-associatieve aspiraties, en in professorale redevoeringen van de Vrije Universiteit, waarover ook prof. van der Schuit — ditmaal van die zijde jardoes voodgezegen, zich al ongerust maakte. Laat men een dwang voor u niet noodig wezen, daar in Amerika. Laat geen gereformeerde menschen door uw schuld varen, die van voorwaardelijke beloften spreken, mits ze dat doen precies naar den stijl van de vaders, die de remonstranten pas hebben uitgedreven.

Zóó nu staat het ook met de uitspraak: dat de beloften alleen „voor de uitverkorene zijn”. We lezen in het concept der Prot. Ref. Ch. dienaangaande enkele uitspraken, die de moeite der overweging waard zijn.

Eerst een kleinigheid vooraf. Het stuk vangt aan (II, A) met de uitspraak: „dat de verkiezing..... de eenige oorzaak en bron is van al ons heil”.

Is dat goed gezegd — in een bindend stuk?

Natuurlijk zijn wij zelf allicht wel eens in staat gebleken, in een los artikel, een toespraakje, hetzelfde te verklaren. We zullen geen mensch kwalijk nemen, als hij het ook zoo uitdrukt.

Maar, als men gaat vastleggen, en binden, dan zeggen we: éven wachten. Is dat wel precies uitgedrukt, als daar staat: de verkiezing oorzaak en bron?

Ik geloof het niet. Wij men secuur zijn, dan moet er staan: de verkiezing is de grond. Een besluit van God is nooit de oorzaak van de uitvoering, noch de bron ervan. Oorzaak en bron vallen in den tijd, en zijn ook zelf in het besluit opgenomen.

Om elkaar tegemoet te komen, laat ik dezen keer maar eens een theoloog spreken, die sterk supralapsarisch is. Ik ben dat niet; ik ben ook geen infralapsarist, want ik geloof, met Bavinck, dat het dilemma als zoodanig ons niet toegestaan is, — in ons spreken over God. Maar als ik het goed begrepen heb, heeft meer dan één theoloog aan „gene zijde” nog al met Kuyper, en dus met het supralapsarisme op, we erkennen trouwens allemaal, ook hier, de „elementen-van-waarheid”, die in dat supralapsarisch denksysteem zoo graag wilden opgeborgen zijn. Daarom kies ik een supralapsariër! Twissus.

Die spreekt (In Arn. Corvini Defensionem Sententiae Jac. Armini De Praedestinatione, Gratia et Lib. Arbitrio, &c., Amstelodami, 1649, 257, a) over de vraag, of Gods wil nu geconditioneerd is, ja dan neen.

Sommigen verzekeren: Gods wil, als WIL, is absoluut, niet geconditioneerd.

Nu, zegt Twissus, daar kunnen ze gelijk aan hebben: het is zóó wat accurater uitgedrukt.

Maar, zoo zegt onze supralapsariër, maar: loop nu weer niet te hard van stapel en pas op, dat ge niet doorslaat. Want ge kunt toch ook wel met goede bedoeling zeggen: Gods wil is geconditioneerd. Ge kunt ook goed gereformeerd wezen in het zeggen: er is tweeërlei wil Gods: een absolute en een geconditioneerde. Dat kunt ge zeggen, indien ge n.l. niet bepaald het oog hebt op Gods HANDELEN als WILLENDEN God (want, zóó gezien, is Gods wil altijd absoluut), doch indien ge het wilt hebben over de ZAKEN, die door dit handelen Gods zijn gewild. Want God zelf immers wil, dat sommige dingen absoluut gebeuren, en andere alleen maar onder zekere conditie (d.w.z. nevenomstandigheid, zie artikel vorige week).

Zoo wil God voor zijn uitverkorenen ABSOLUUT geloof, wedergeboorte, bekeering. Dat is: Hij wil absoluut, dat deze gaven in hen tot stand komen, dat ze er komen zullen. Ze komen er ook vast en zeker. Maar nu heeft diezelfde God — let op, het gaat nog steeds over de uitverkorenen! — hun ZALIGHEID gebonden aan geloof en bekeering, en uiteindelijk volharding. Hij wil die ZALIGHEID dus onder voorwaarde van geloof en bekeering en duurzame volharding.

Nu niet tegen Twissus uitvaren: ketter! Niet Twissus met een formulette buiten de kerk zetten. 't Zou zonde zijn van Twissus en van je kerk. Twissus, supralapsariër, denkt er geen seconde over: te beweren: geloof, bekeering, volharding zijn VERDIENENDE OORZAKEN der zaligheid. Twissus haalt het ook geen seconde in zijn klaren kop, te leeren: God moet lijdelijk en afhankelijk wachten op dat geloof, die bekeering, die volharding, anders kan Hij zijn zaligheidsgeschenken niet aan u kwijt. Twissus zou ons direct met een glimlach van hoe-kom-jij-zoo-dwaas aankijken, als we zulke nonsens, zulke remonstrantsche ketterij, hem in de schoenen schoven. Hij zou zeggen: man, scheit uit, ik heb je immers zelf wel beter onderwezen? Maar

ar blijken of
n Jeruzalem
consequent
dat is het
agellie.

hard, maar
Heiland zóó
is, in Israël,
h, of gij
lient! ("3)
e kinde-
igen ge-

overpriesters
die te Jeru-
edig" naast
zal de waar-
aarde! Het
penadekracht

der uit, als
teerd wordt.
nóg werpt
hanteert het
n wordt
erd ge-
sterende bon-
zeggen, wat
an Nazareth
gen, wat wil
n dus Jezus

beuren: 3000
tot Christus
orop, zeggen
lg tot bittere

es aardrijks:
eerste Pink-
de einde toe,
wordt, maar
od en gerijpt

dien ultima-
a, onzen Heer

aar de vraag,
jungaardenier
maar is het
m ieder jaar
?: „de Zoon
der komt,
op deze

niet maar een
us van eigen
Hij „de Goede
le” zijn. Neen,
e leer, en dus
en als Heer,
igen hart uit.

haar plaats:
jd niet?”
antwoorden
worden, want
cherpte crisis,
verlangt, haar
strekke schel-
ozen:
recht: —

rechtvaardig-
gd”. —
„meditatie” is
ipt, legt mest
l de vigeboom
r niets anders

doet het vuur
kent vandaag
zegen deelach-
dragen, in Zijn

J. SMELIK.

LIJK LEVEN

„Amerika”)

de amerikaan-
dan wel „on-
in het verbond.
amerikaansche
kan voorwaar-
stellig mogelijk
p aan, hoe
n kerk, die met